

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

**5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили)
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари**

ЎЗР ОЎМТВ
Буйруқ № 744
25.08.2016

Тошкент – 201_

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети;
- Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р.		бет
1.	5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи	4
1.1.	Қўлланилиш соҳаси	4
1.2.	<i>5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича касбий фаолият таснифи.....</i>	4
2.	5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар.....	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	<i>5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари.....</i>	7
3.	5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	9
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	9
3.2.	Малака амалиётига қўйиладиган талаблар.....	13
3.3	<i>5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми.....</i>	15

1. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўқув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга “бакалавр” малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат берилади.

Ўқув режа ва фан дастурида кўзда тутилган ўқув шакли, меъёрий муддати ва унга мувофиқ мос малака даражаси 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режаси ва фан дастурда кўзда тутилган ўқув шакли, меъёрий муддати ва унга мувофиқ малака даражаси

Ўқув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даража)	Таълим дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурлари	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш бўйича ваколатли бўлганда малака талаблари асосида ўқув режа ва фан дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3. Малака талабининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиши бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколати доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Таълим сифатини назорат қилиш бўлими, Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация қилувчи ва сифатини назорат этувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналиши – ижтимоий-гуманитар фанлар соҳасининг йўналиши бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармок илмий-тадқиқот институтлари, оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълимнинг давлат муассасаларида комплекс масалаларни ечишни қамраб олади.

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгартиришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий фаолиятларининг объектлари:

– ўзбек тилида яратилган бадиий матнлар; фикр ифодалашда потенциал маъно ясовчи воситалар; нутқнинг яратилиш жараёни; мулоқот бирликлари; бадиий-эстетик коммуникация; матн талқини, тушуниш ва идрок этиш, таълим жараёни меъёрий хужжатлари, педагогик технологиялар, таълимнинг техникавий воситаларини ўрганиш, рақобатбардош кадрлар тайёрлаш.

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгартиришлар бўлиши мумкин.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

– бадиий асарни, адабий ва бошқа матнларни лисоний таҳлил этиш ҳамда унинг методларини ўзлаштириш;

– дунёқараш тавсифидаги билимлар тизимини эгаллаганлик, гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиш; ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиш;

– ватан тарихини билиш, миллий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини баён этиш ҳамда илмий асослай олиш, миллий ғоя асосида фаол ҳаётий ўринни эгаллаш;

– табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиш, табиат ва жамият ривожланиши ҳақида билимларга эга бўлиш, улардан ҳаёт ва касбий фаолиятда замонавий илмий асосларда фойдалана олиш;

– кишиларнинг жамият ва атроф-муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳукукий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятда ҳисобга ола билиш;

– адабиёт ва тил билими тўғрисидаги ахборотларни тўплаш, таҳлил қилиш, сақлаш, ишлов бериш ва улардан фойдаланиш методларини эгаллаш, касбий фаолиятида асосли мустақил фикрлаш ва зарур қарорлар қабул қила олиш;

– бакалавриятнинг тегишли таълим йўналиши бўйича рақобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиш;

– адабиёт ва тил соҳасига оид янги билимларни мустақил ўзлаштира олиш, ўз салоҳиятини мунтазам ошириб бориш ва меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиш;

– соғлом турмуш тарзини шакллантириш, жисмонан бақувват бўлиш учун спорт билан шуғулланиб бориш зарурати ҳақида илмий тасаввурга эга бўлиш, ўзини жисмонан такомиллаштириш;

– компьютер технологиялари ва соҳага оид дастурлаш имкониятларидан фойдаланган ҳолда иш юритиш;

– тилшунослик ва адабиётшуносликдаги тизимли ёндашув усулларини таҳлил жараёнига татбиқ этиш;

– соҳага оид дастурий таъминот, ахборот-коммуникация технологияси билан куролланиш;

– касбий таълим дидактикасини эгаллаш;

– касбий таълим педагогикаси ва методикасини ўзлаштириш;
– ўқитишнинг дидактик воситаларидан фойдаланиш;
– таълимнинг электрон воситаларини амалда қўллаш;
– соҳанинг умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими тизимидаги ўрни ва ролини англай билиш.

1.2.3. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича касбий фаолият турлари:

- илмий-тадқиқот;
- маънавий-маърифий фаолият;
- педагогик фаолият (умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими тизимида);
- ташкилий-бошқарув фаолият ва шу кабиларни ўз ичига олади.

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалавр касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгартиришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалавр касбий фаолиятининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими муассасаларида она тили ва адабиёт, ҳозирги ўзбек адабий тили, давлат тилида иш юритиш, ўзбек халқ оғзаки ижоди, адабиёт қоидалари, ўзбек адабиёти каби махсус фанларни ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалавр қуйидаги:

5A120101 – Адабиётшунослик (ўзбек адабиёти);

5A120102 – Лингвистика (ўзбек тили);

5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);

5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;

5A120108- Фольклоришунослик ва диалектология мутахассисликлари бўйича магистратура, шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин.

2. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- фуқаролик жамиятининг долзарб масалаларини билиши, Ўзбекистон ривожлантириш стратегиясига асосланган фаол ҳаётий нуқтаи назарга;

- дунёқараш билан боғлиқ фалсафий билимларга тизимли эга бўлиши, мустақил таҳлил қила олиши, касбий фаолиятида уларни ҳисобга ола билиши;

- хорижий тиллардан бирида касбий фаолиятига оид хужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;

- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касбий фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

- тегишли бакалаврият йўналиши бўйича рақоботбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;

- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниктириш ўқув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

- таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;

- тегишли бакалаврият таълим йўналиши доирасида танланган магистратура мутахассисликларида олий таълимни давом эттиришга;

- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олишга тайёрланадилар.

2.2. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари:

- тил ва адабиёт фанларини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;

- ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаш;

- электрон ўқитиш усулларини эгаллаш;

- замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноанъанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

- ўқитилаётган фанлар бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни тузиш, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

- ўқитилаётган фан бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун ўқитишнинг дидактик воситаларидан фойдаланиш;

- мустақил таълим ва илмий-ижодий қидирув ишлари натижасида ўқитилаётган фан бўйича педагогик фаолиятни мунтазам такомиллаштириб бориш;

- ўзбек тили ва адабиёти тарихи, таълимоти ва назариялари, йирик намояндалари, тилшунослик ва адабиётшуносликнинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш;

- ўзбек тилшунослиги, умумий тилшунослик, қадимги туркий тил, ўзбек тили тарихи, ўзбек халқ оғзаки ижоди, ўзбек адабиёти тарихи, назарияси, жаҳон адабиётига оид билимларни эгаллаш, тил фанлари, адабиётнинг долзарб масалаларини илғай олиш, илмий фаолиятда қўллай билиш ва ўқувчиларга етказа олиш;

- анъанавий ва ноанъанавий методлар, илғор педагогик технологияларни ихтисосликка мос фанларни ўқитиш чоғида танлай олиши, ўз фанида метод ва технологияларни ижодий қўллай олиши, фактларни таҳлил қилиши, умумлаштириш ва шу асосда хулоса чиқара олиш;

- ўқитишнинг илмий асосларини таҳлил қилиб бориши, методик бирлашмаларда умумий ўрта таълим матаблари ва ўрта махсус таълими мазмунида фаннинг ўрнини белгилай олиши ва унинг илмий муаммолари бўйича педагогик ўқишларда маърузалар ўқиши, умумий ўрта таълим матаблари ва ўрта махсус таълимида дифференциал таълимни йўлга қўя олиши, ўқув жараёни билан боғлиқ барча ҳужжатларни юрита олиш;

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усул ва воситаларига эга бўлиш;

– ахборотларни тўғри ифода этиш асосида мафкуравий иммунитетини шакллантириш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

– илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

– интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

– таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;

– илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;

– маълумотларни жамлаш, қайта ишлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

– тадқиқот натижалари ва ишланмаларни амалиётда қўллаш;

– илмий муаммолар ечими натижаларини амалиётга жорий этиш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

Маънавий-маърифий фаолиятида:

– Ёшлар иттифоқи ташкилоти, маҳалла фуқаролар йиғини билан ҳамкорликда маънавий-маърифий масалалар бўйича индивидуал суҳбатлар ўтказиш;

– Ўзбекистон ва жаҳон тарихига оид манбалардан илмий, маънавий-маърифий соҳада фойдаланишни ташкиллаштириш;

– умуминсоний қадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садокат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш *қобилиятига эга бўлиши лозим.*

Педагогик фаолиятида (умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими тизимида):

– умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими тизими муассасаларида тайёргарлик йўналишида назарда тутилган ўқув фанлари бўйича замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб, назарий ҳамда амалий машғулотларни ўтказиш;

– ўқув жараёнини ташкил этиш ва ўтказилишига кўмаклашиш, тадқиқотларда иштирок этиш, маълумотларни тўплаш, умумлаштириш ва таҳлил этиш;

– ўқитилаётган фанлар бўйича дарс машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик ҳужжатларни шакллантириш, тузиш ва уларни татбиқ этиш;

– мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, восита ва шакллар масаласида ўз-ўзини мунтазам такомиллаштириб бориш *қобилиятларига эга бўлиши лозим.*

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

– филологик фаолият сифатини бошқариш жараёнларини ишлаб чиқиш ва татбиқ қилиш;

– педагогик жараённи амалга ошириш учун зарур бўлган ресурсларни режалаштириш;

– замонавий ахборот технологиялари тизимини яратиш ва уларнинг эксплуатацияси билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш усуллари ва механизмларини ишлаб чиқиш;

– атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши масаласида ишлаб чиқариш жараёнини назорат қилишда иштирок этиш *қобилиятига эга бўлиши керак.*

3. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг қуйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

- гуманитар ва табиий-илмий;
- умумкасбий;
- ихтисослик;
- қўшимча.

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масала ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда яқуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун талабаларнинг малакавий амалиётлари умумий ўрта таълим мактаблари, академик лицейларда ўтказилади.

3.1. Ўқув режа фанлари блокларн мазмунига қўйиладиган умумий талаблар Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки бўйича:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва табиий-илмий фанлар блокига қўйиладиган талаблар асосида белгиланади.

-Гуманитар ва табиий-илмий фанлар билан махсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

-умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда билишнинг математик дастурлаш усуллари ва жараёнларни моделлаштириш тамойиллари, информатика ҳамда ахборот тўплаш, уларни қайта ишлаш ва узатиш усулларининг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

-дастурлаш ва ҳисоблаш техникаси ҳамда дастурий таъминот имкониятларидан фойдаланиш;

-турли соҳаларда ахборот тизимлари ва уларнинг қўлланиши билан боғлиқ бўлган асосий тушунчалар;

-маълумотларни қайта ишлаш алгоритмлари, ҳамда турли маълумотлар структуралари билан ишлаш алгоритмларини билиши;

-турли хил ахборот тизимларида рўй берадиган асосий ахборот жараёнларини таҳлил қилиш бўйича билим, ўқув, малака ва кўникмаларни шакллантириши;

-тарбия жараёнида турли ёшдаги болалар ва ўсмирлар соғлигини ҳимоя қилиш, ўрта махсус ва касб-ҳунар коллежлари шарт-шароитлари, жиҳозланиши ва ўқув юкламанинг организмга таъсирини ўрганиши;

-тарбия жараёнида турли ёшдаги болалар ва ўсмирлар организмнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиш, зарарли одатлар, гиёҳвандликнинг олдини олиш, ёшларнинг оилавий ҳаётга тайёрлашнинг тиббий-гигиеник асослари ҳақида билим, кўникма ва малакаларини шакллантириши;

-ўқув-тарбиявий жараённинг комплекс хусусиятга эга эканлигини эътиборга олган ҳолда, ахборот технологияларини жорий этишни интегратив ёндашув асосида ташкил этиш малакасини таркиб топтириши;

-ўқитишнинг илмийлиги ва кўргазмалилигини таъминлаш мақсадида ахборот технологияларининг мультимедиа имкониятларидан унумли фойдаланишга ўргатиши;

-замонавий ахборот технологиялари муҳотида ўқув жараёнини лойиҳалаштиришда ўқитишни индивидуаллаштириш, интенсивлаштириш ва оптималлаштиришга эришиш малакаларини шакллантириши;

-ўқитишнинг самарадорлиги ва натижавийлигини таъминлаш мақсадида ахборот-коммуникация технологиялари воситаларини тизимли, мантиқий кетма-кетликда қўллаш қобилиятини таркиб топтириши;

-ўзбек тили грамматикасининг аксиоматик назарияси, аксиомалари, символлари, формулалари, келтириб чиқариш қоидалари, теоремалари;

-табiiй тилларни формаллаштириш, ўзбек тили сатҳлари бирликларини, сўз туркумларини, гап бўлақларини моделлаштириш;

-ўзбек тилидаги феълнинг грамматик категорияларини моделлаштириш асосидаги маълумотлар базасини яратиш, тилларни ўқитиш, билимларни баҳолаш алгоритми, матнларни таҳрирлаш, анализ ва синтез дастурлари, автоматик таржима жараёни, компьютерда инглизча-ўзбекча, ўзбекча-инглизча таржима алгоритми (гапни таҳлил қилиш, таржима қилиш), лингвистик масалаларни компьютер воситасида ҳал қилиш йўллари;

- табiiй тилларнинг компьютер луғатлари;

- тезаурус, конкорданс, автоматик таржима луғатлари;

- лингвистик масалаларни ҳал қилишнинг компьютер дастурларини ишлаб чиқиш бўйича билим, кўникма, малакаларини шакллантириши лозим.

Умумқасбий фанлар блоқи бўйича:

- психика, шахс, фаолият, мулоқот, билиш жараёнлари, иродавий сифатлар, хиссий ҳолатлар, индивидуал хусусиятларга доир билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш;

- психологиянинг моҳияти, психика ва онг тушунчалари, психик жараёнлар, психик ривожланиш ва унинг ўзига хос хусусиятлари, ёш даврлари таснифи, психик тараққиётнинг турли босқичлари учун хос психофизиологик ва психологик хусусиятлар ҳаикдаги билимлар билан қуроллантириши;

- бўлажак ўқитувчиларни замонавий педагогика фанининг назарий-тарихий асослари ва ўқитувчи маҳоратига доир билимлар билан қуроллантириш, таълим-тарбия жараёнини оқилона ташкил этиш, педагогик меросдан самарали фойдаланиш, реал таълим амалиётида юксак педагогик маҳорат ва ўқитувчи нутқи маданиятини намоён эта олишга ўргатиш;

-ўқув-тарбия жараёнини самарали бошқариш, ўқув-меъёрий ҳужжатлар билан ишлаш ҳамда таълим олганликни ташхис этиш қонунияти ва тамойиллари билан таништириши;

-миллий ва жаҳон педагогика фанлари тараққиёти билан таништириш ҳамда педагогик меросдан самарали фойдаланиш кўникма ва малакаларини шакллантириши;

-талабаларни ўқитувчи фаолиятида касбий маҳоратнинг тутган ўрни, мазмун-моҳиятига доир назарий билимлар ҳамда педагогик фаолиятнинг турли кўринишларида ўқитувчининг муомала маданияти, оғзаки ва ёзма нутқ маданияти, ўқувчилар билан алоқа ўрнатиш ва мулоқотга кириша олиш методикасини тўлиқ ўзлаштириш малакаларини шакллантириши;

- туркий тиллар тизимида ўзбек тилининг ўрни;
- туркий тилшунослик ва туркология;
- урал-олтой тилларининг ўзаро муштараклиги ҳақидаги қарашлар;
- туркий тиллар фонетик-фонологик тизими;
- туркий тилларнинг лексик сатҳидаги ўхшаш ва фарқли томонлар;
- туркий тиллар морфологик тизими;
- туркий тиллар грамматик қурилиши;
- ўзбек тили ва тил ҳодисаларининг тарқалиш зоналарини билиши;
- қадимги туркий тилнинг фонетик, грамматик ва имло хусусиятларини билиши;
- ўзбек илмий тилшунослигининг шаклланиши, тараққиёти ва йўналишларини изоҳлай олиши;
- ўзбек тили лексикографиясининг шаклланиши, муаммолари, вазифалари ва ривожланишини билиши;
- ўзбек тилшунослигининг Чор Россияси давридаги тараққиёти;
- ўзбек тилшунослигининг шўролар даври тараққиёти;
- истиқлол даври ўзбек тилшунослиги;
- таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чуқур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий билимларни, амалий кўникма ва уқувларни шакллантириши;
- таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;
- риторика тарихи, асослари ва тамойиллари;
- ўзбек шевашунослигининг тушунчавий-терминологик аппарати;
- транскрипция хусусиятлари;
- шеваларни таснифлаш тамойиллари ва усуллари;
- миллий қадриятлар хазинасида оғзаки ижоднинг ўрни;
- ўзбек халқ оғзаки ижодининг муҳим хусусиятлари;
- фольклор асарларининг ижро анъаналари;
- жанрлараро муносабат мезонлари;
- *мумтоз адабиёт* тушунчаси ва унинг хусусиятлари, манбалари ва объектлари, мумтоз адабиётни ўрганиш анъаналари, мумтоз матнларни англашда луғат илми;
- Алишер Навоий ижодий мероси ва бадиий маҳорати;
- адаб илмининг таркибий қисмлари, ғасоҳат ва балоғат қоидалари, назмда иъжоз мақоми, ҳақиқат ва мажоз тушунчаси;
- мумтоз адабиёт жанрлари поэтикаси, аруз вазнининг умумий қонуниятлари;
- бадиий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўллари ва мумтоз шеърятда қўлланиш усуллари;

– миллий уйғониш адабиётида қадимчилар ва жадид адабиёти вакилларининг муштарак ва фарқли хусусиятлари, давр шеърлятида вазн, поэтик жанрлар ва образларнинг янгилашиш қонуниятлари, насри ва драматургияси;

– миллий уйғониш даврида янгича адабий-эстетик тафаккурнинг юзага келиши шароити ва сабаблари, уни ўрганишнинг мустақиллик давридаги аҳамияти;

– ўзбек адабиёти тараққиётининг асосий йўналишлари ва хусусиятларини белгилаш;

– ўзбек адабий танқидининг адабиёт назарияси, тарих, фалсафа, психология ва бошқа фанлар билан боғлиқлиги;

– ўзбек адабий танқидининг вужудга келиши, хусусиятлари, тамойиллари, тараққиёти, муаммолари;

– жаҳон адабиёти тарихининг назарий муаммолари, намояндалари, тараққиёт тамойиллари;

– санъатнинг пайдо бўлиши ҳақидаги назариялар;

– адабиётнинг ўзига хос хусусиятлари;

– бадиий образ, бадиий тасвир воситалари;

– адабий тур ва жанрлар;

– адабиётшунослик назариясининг ижтимоий фанлар билан боғлиқлиги;

– киёсий адабиётшуносликнинг назарий асослари;

– бадиий таҳлил асослари, ёндашув усуллари;

– адабиётшунослик илми ва адабий жараёндаги назарий масалалар;

– бадиий асарнинг шакл ва мазмунига оид назарий қарашлар;

– шеърлий тизимга оид назария;

– бадиий асар тили, поэтик нутқ ва услубий индивидуаллик масалалари;

– ҳозирги адабий жараён фанининг адабиётшунослик ва бошқа ижтимоий фанлар билан боғлиқлиги;

– комил инсон образини шакллантиришда миллий ғоя ва миллий мафқуранинг роли;

– адабий манбашунослик ва матншунослик илми тарихини билиши;

– манбашунослик ва матншунослик фаолиятининг фарқли жиҳатларини билиши;

– матншунослик истилоҳларидан хабардор бўлиши;

– эски ўзбек ёзувини билиши, луғат илмидан хабардор бўлиши;

– қўлёзма ва тошбосма китобларнинг таркибий тузилиши ва хос хусусиятларини билиши;

– мумтоз матнни ўзлаштиришда “илмий аппарат” (тўла илмий кўрсаткич) нинг аҳамиятини англаши;

– қўлёзма турлари ва унинг палеографик жиҳатларини фарқлаши;

– картотекадан фойдаланиш ва каталог тузиш қоидаларидан хабардор бўлиши, илмий тавсиф тузилишини билиши;

– бадиий асарни мустақил ўқиш, таҳлил қилиш ва баҳолаш;

Ихтисослик фанлар блоки бўйича:

– бакалаврият таълим йўналиши бўйича касбий фаолият соҳаларида эришилган ютуқлар, муаммолар ва келгуси режалар ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

– тегишли бакалаврият таълим йўналиши бўйича махсус билимларни, касб фаолияти кўникма ва укувларини шакллантириши;

– ўзбек адабиёти тарихининг шаклланиши ва тараққиёт босқичлари, унга ёндашув тамойиллари, манбалар яратилишига шахс ва адабий муҳит таъсири, адабий мактабларнинг вужудга келиш сабаблари ва шартлари;

– адабиёт тарихини ўрганишнинг методологик асослари ва уни даврлаштириш тамойиллари;

–ўзбек тили тарихи, уни даврлаштириш, тарихий матнлар таҳлили;

- эски ўзбек ёзуви ва унинг имло қоидалари;
- кўлёзма матнларни ўқиш ва ёзиш;
- араб ва форс тилида имло қоидалари, сўз ясалиши, ўзак ва у орқали сўзларни топа билиш, матнларни мутолаа қилиб табдил этиш;
- ўзбек тили таркибидаги арабча ва форсча сўзларни таҳлил қила олиш;
- ҳозирги ўзбек тили сатҳлари ва уларнинг бирликларини фарқлаш тамойиллари;
- ҳозирги ўзбек тилидаги лисоний муносабатлар ҳамда улар турларининг илмий асослари;
- ҳозирги ўзбек тили лисоний бирликлари субстанциал имкониятларини аниқлаш усуллари;
- ҳозирги ўзбек тили субстанциал имкониятларининг нутқий воқеланишида лисоний, шахсий ва прагматик омиллар роли ва ҳамкорлигининг илмий асослари;
- янги ўзбек адабиётини ташкил қилувчи омилларни ўқувчига етказа олиш;
- янги ўзбек адабиётида лирик қаҳрамоннинг хусусиятлари;
- янги ўзбек адабиётида лирикада дунёвийлик ва илоҳийликнинг уйғунлиги;
- янги ўзбек адабиёти қиссачилигидаги ахлоқий-маънавий муаммолар ва шахс фожиасининг бадиий талқини;
- янги ўзбек адабиёти ўзбек романчилиги ҳақидаги қарашлар;
- тилшунослик бўлимлари ва сатҳлари, назариялари ва методлари, оқимлари ва йўналишлари;
- тилшунослик бўлимлари ва сатҳлари, назариялари ва методлари, оқимлари ва йўналишлари;
- ҳозирги ўзбек тилшунослигининг илмий йўналишларини билиши;
- она тили ва адабиёт фанидан дарс шакллари ва турларини ўтилажак асардан келиб чиққан ҳолда танлаш;
- она тили ва адабиётдан замонавий дастурлар ва дарсдан ташқари машғулотлар мазмуни;
- она тили ва адабий таълимга доир меъёрий ҳужжатлар;
- она тили ва адабиёт машғулотларида мавзуни очувчи кўрсатмали қуроллар танлаш (ясаш);
- она тили ва адабиёт машғулотларида мавзуни ўқувчилар ёш хусусиятидан келиб чиқиб ўтиш усуллари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни шакллантириши лозим.
- таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига кўмаклашиши лозим.

Қўшимча фанлар блоки бўйича:

- таълим йўналиши талабаларнинг умумқасбий ва ихтисослик фанлари бўйича қўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;
- меҳнат бозорида рақобатбардошликни таъминлаши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;
- таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фан дастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминланиши;
- касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлай олиши, касбий нуқтаи назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари бўйича:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар таянч ва турдош ОТМ Илмий Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. Малака амалиётига қўйиладиган талаблар

Малакавий амалиётлар бакалавриат таълим дастурининг мажбурий қисми ҳисобланади. Малакавий амалиётлар ўқув-танишув, ишлаб-чиқариш, педагогик ва битирув олди амалиёт машғулоти кўринишида бўлиб, талабаларнинг касбий-амалий тайёрланганлигига бевосита йўналтирилган бўлади. Бакалаврлар тайёрлашнинг таълим дастури – умумкасбий фанлар билан боғлиқ ўқув амалиёти ва касбий тайёргарлиги билан боғлиқ амалиётларни ўз ичига олади.

Ўқиш даврида ўқув-танишув амалиёти ўтказилади. Мақсад – ўқитаётган касбий фанларининг назарий билимларини амалиётга тадбиқ этиш, амалий кўникма ва малакаларни ривожлантиришдан иборат. Амалиёт натижаси ва ҳисоботи баҳолаш мезонлари асосида баҳоланади.

Фольклор амалиётида:

талабалар билан экспедиция уюштирилаётган ҳудуд аҳолиси орасида ёзиб олинган халқ оғзаки ижоди материаллари юзасидан танишув суҳбати ўтказилади, респондентлар билан материал ёзиб олиш жараёнида амал қилинадиган муомала этикасини ўрганилади. Материал ёзиб олиш техникаси билан танишилади ва маҳаллий аҳолидан халқ оғзаки ижоди намуналари ёзиб олинади. Ёзиб олинган намуналар киёсланади. Тўпланган материаллар тартиблантирилади, оққа кўчирилади, ҳисобот учун маълумот тайёрланади. Бундан ташқари, талабалар аҳолидан маҳаллий ҳудудда ўтказиладиган маросимлар рўйхатини аниқлаштиради, маросимларни ўтказиш тартибини изоҳлайди. Аҳолидан эпик асар намуналарини, респондентлардан мазкур асарларни ўрганиш тарихини ёзиб олади.

Диалектологик амалиётда:

талабаларга амалиётнинг мақсад ва вазифалари ҳақида маълумот берилади. Амалиётга бориладиган ҳудуд аниқланади. Талабаларга шеваларни ўрганиш бўйича йўриқнома тақдим этилиб, ўрганилиши режалаштирилган ҳудуд шевасининг хусусиятлари ҳақида маълумот берилади. Ҳудуд шеваси вакиллари билан гуруҳ талабаларининг мулоқоти уюштирилади. Мулоқот нутқи ёзиб олинади ва тўпланиб, транскрипция қилинади.

Материаллар таснифланиб, алоҳида дафтарларга ёзилади ва улар амалиёт раҳбарларига топширилади.

Ишлаб-чиқариш амалиётида:

талабалар амалиёт ўташи режалаштирилган нашриёт ёки оммавий ахборот воситалари таҳририятлари ҳамда улар таркибидаги бўлимлар билан танишади.

Қўлёзмаларни қабул қилиш билан, таҳрир амалиёти билан тўлиқ танишиб, нашриёт ёки таҳририят томонидан белгиланган раҳбар тавсияси билан муайян топшириқларни бажарадилар. Материалларни тақризлаш малакасига эга бўлади. Уларда корректура, тузатиш белгиларидан фойдаланиб, матн устида ишлай олиш малакаси шаклланади.

Умуман, талабалар бу жараёнда материални эълон қилишга тайёрлашнинг барча босқичлари билан тўлиқ танишади. Бажарган ишлари бўйича амалиёт кундалигини мунтазам равишда тўлдириб боради. Шунингдек, таҳририят ёки нашриётнинг оммавий тадбирларини ташкил этишда ва ўтказишда фаол иштирок этади.

Педагогик амалиётнида:

педагогик амалиёт дастурлари асосида таянч умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими муассасаларида ўтказилади. Педагогик амалиёт талабанинг аудиторияда олган билимларини педагогик жараёнда синаб кўриш, дастлабки малака ва кўникма ҳосил қилиш ҳамда пировард натижада кадрнинг компонентлигини шакллантиришга хизмат қилади.

Педагогик амалиётга масъул кафедралар ва педагогик амалиёт бўлими ҳамда факультет ўқув методик комиссиялари ташкилотчилигида ҳисобот конференцияси ёки тақдимот шаклида яқун ясалади.

Амалиётни ўтказиш муддатлари ўқув режаси жараёни билан аниқланади, амалиёт тугагандан сўнг талабалар амалиёт давридаги фаолияти ҳақида амалиёт ўқитувчилари-рахбарлари ва қабул қилувчи ташкилот вакилларида таркиб топган комиссия олдида ҳисобот беришади. Баҳолаш мезонлари ўқув дастурида белгиланади.

Талабанинг илмий-тадқиқот иши амалиётнинг бир бўлагини ташкил қилиши мумкин. Илмий-тадқиқот иши битирувчиларда касбий компетенцияларни шакллантириш ва мустаҳкамлашга кўмаклашади. У битирувчини 8-семестрда кафедранинг илмий ишида албатта иштирок этишини, курс ишларини касбий (ихтисослик) блокнинг базавий фанлари мавзуси бўйича илмий ишда иштирок этишини ва битирув малакавий ишини кафедранинг илмий мавзуси бўйича бажарилишини назарда тутлади.

Талабалар илмий-тадқиқот ишининг ташкил қилиниши қуйидагилар билан таъминланиши керак:

-курс ишларининг ҳар йили янгиланадиган мавзулари ҳақида ўқиётганларни ўз вақтида хабардор қилиш;

-мутахассис чиқарувчи факультет (кафедра)нинг илмий мавзуси бўйича илмий-тадқиқот иши учун лабораторияларда ўқиётганларни иш жойи билан таъминлаш;

-олий таълим муассасасининг ахборот ресурс марказида мустақил илмий-тадқиқот олиб бориш имкониятини тақдим этиш;

-талабалар илмий жамиятининг конференцияларини ташкил этиш;

-талабалар илмий конференцияси голибларига мамлакатнинг бошқа олий ўқув юртиларига маърузалар билан чиқиш имкониятларини тақдим этиш.

3.3. 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

3.3.1. 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига - 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин. Қолган соатлар ҳажми мустақил таълим учун ажратилади.

Жорий, оралик ва якуний аттестацияларни ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурининг умумий ҳажми 4 йиллик ўқув даври учун ҳафталик ўқув юкламалардан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

Бакалаврият таълим йўналишларининг ўқув режалари ва фанлар дастури мазмуни олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошланғич босқичи сифатида таълим йўналиши бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар беришни кўзда тутган ҳолда шакллантирилади.

Фаол ва интерфаол шаклларда ўтказилаётган машғулотларнинг улуши дастурнинг асосий мақсади, талабалар контингенти хусусиятлари ва муайян фан мазмуни билан аниқланади. Талабаларнинг академик гуруҳлари учун маъруза соатлари ҳажми аудитория вақтининг 50 фоизидан ошмаслиги керак. Фан мавзуларининг камида 20 фоизи (умумий юклама ҳажмига нисбатан) мустақил таълим тарзида ўзлаштирилиши лозим.

Талабаларнинг ўқув режалар ва фанлар дастурларини ўзлаштиришида ўқув фанларининг бир қанча масалалари ва муаммолари бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши зарур.

Бакалаврият таълим йўналишлари унинг ўқув режаларига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқишнинг норматив муддати 4 йил бўлганда ўқув жараёни 204 ҳафтани ташкил этиши зарур.

Назарий ва амалий таълим	122 ҳафта
Малака амалиётлари	30 ҳафта
Битирув иши	5 ҳафта
Аттестациялар	16 ҳафта
Таътиллар	31 ҳафта
Жами	204 ҳафта

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Кундузги ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соат қилиб белгиланиши лозим.

Ўқитишнинг меъёрий муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

- назарий таълим 55-60 %;
- аттестация 6-10 %;
- таътил 10-16 %;
- малака амалиёти 10-16 %;
- битирув иши 2-3 %.

Назарий таълим ҳажми “Гуманитар билим соҳаси”га мувофиқ фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

- гуманитар ва табиий фанлар 20-30 %;
- умумқасбий фанлар 30-50 %;
- ихтисослик фанлари 20-35 %;
- кўшимча фанлар 4-6 %.

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 4 - 10 ҳафта қилиб белгиланади.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият жабҳаси, бакалавриятнинг асосий ўқув режа ва фан дастури (бакалаврият дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли; ҳозирги ўзбек тили, лисон, нутқ, меъёр, қадимги туркий тил, тил тарихи, тарихий грамматика, тилшунослик назарияси, тил ва жамият, тил оилалари, тил гуруҳлари, қиёсий-тарихий тилшунослик, терминология, лексикография, араб ва форс алифбоси, диалектология, халқ оғзаки ижоди, мифология, болалар фольклори, мумтоз адабиёт, адабий ёдгорликлар, навийшунослик, миллий уйғониш, янги ўзбек адабиёти, адабий танқид, жаҳон адабиёти, туркий халқлар адабиёти, адабиётшунослик, ўқитиш методикаси, матн, матншунослик

**5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича
таълим дастурининг тузилиши**

T/p	Ўқув фанлари, блоклар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламининг ҳажми, соатларда
1.00	Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	1448
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жамияти	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	150
1.06	Хорижий тил	356
1.07	Дастурлаш асослари	194
1.08	Компьютер лингвистикаси	256
1.09	Жисмоний тарбия ва спорт	30
	<i>Танлов фанлари</i>	144
2.00	Умумқасбий фанлар	2554
2.01	Умумий психология	124
2.02	Умумий педагогика	122
2.03	Ёш физиологияси ва гигиена	64
2.04	Туркий тиллар қиёсий-тарихий грамматикаси	184
2.05	Ўзбек фольклори	130
2.06	Шарқ тиллари ва эски ўзбек ёзуви	250
2.07	Ҳозирги адабий жараён	96
2.08	Тасаввуф ва бадиий ижод	122
2.09	Адабиётшунослик назарияси	242
2.10	Нутқ маданияти ва мутолаа санъати	154
2.11	Навойшунослик	314
2.12	Жаҳон адабиёти	188
2.13	Ўзбек диалектологияси	130
2.14	Матншунослик	122
2.15	Ўзбек адабий танқиди тарихи	122
	<i>Танлов фанлари</i>	190
3.00	Ихтисослик фанлари	2208
3.01	Ўзбек адабиёти тарихи	374
3.02	Ўзбек тили тарихи	242
3.03	Янги ўзбек адабиёти	184
3.04	Ҳозирги ўзбек тили	530
3.05	Тилшунослик назарияси	278
3.06	Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси	250
	<i>Танлов фанлари</i>	350
4.00	Қўшимча фанлар	378
	Жами	6588
	Малакавий амалиёт	1620
	Битирув малакавий иши	270
	Аттестациялар	864
	Жами	2754
	ҲАММАСИ	9342

Ўқув ишлари бўйича проректор

И.Азимов

Ишлаб чикувчилар, келишилган асосий кадрлар истеъмолчилари
ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети

Ректор

Ш.С.Сирожиддинов

2018 йил « 6 » 08

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Тошкент шаҳар Халқ таълими бош бошқарма

бошлиғи

А.Мамаджонов

2018 йил « 12 » 08

Ўзбекистон Республикаси

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини

ривожлантириш маркази

Директор

Б.Х.Рахимов

2018 йил « 12 » 08

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан
бакалаврият таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака
талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим йўналиши
битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака
талаблари (касбий компетентлик талаблари)

№/р	Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги учун кадр тайёрланаётган бакалаврият таълим йўналиши		Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан бакалаврият таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120100	Филология ва тилларни ўқитиш (Ўзбек тили)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонунларини, давлат таълим стандартларини билиш; - ўқитадиган ўқув предмети бўйича дарсни ташкил этиш методикасини, педагогик ва касбий мулоқот назарияси ва амалиётини, ёш психологияси ва физиологиясини тўлиқ ўзлаштириш; - хорижий тиллардан бирининг бошланғич босқичини ва ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш; - ўзбек тили ва адабиёти фани бўйича ўқувчиларга давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларига асосланган назарий ва амалий ўқув машғулотларини олиб боришни таъминлаш; - ўқувчиларнинг давоматини назорат қилиш, ўзлаштиришнинг рейтинг Низоми ососида объектив баҳолашни таъминлаш; - ўқувчиларни фанлар бўйича олимпиадаларга, турли мусобақаларга, илмий конференция ва фестивалларга тайёрлаш, очик дарслар ташкил қилиш, фан тўғарақлари ишларига раҳбарлик қилиш; - ўзбек тили ва адабиёт фанини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш; - ўзбек тили ва адабиётига оид назарий билимларини мунтазам такомиллаштириб бориш, она тили ва адабиёт фанларининг долзарб масалаларини илғай олиш, ўқитувчилик фаолиятида қўллаш билиш ва ўқувчиларга етказа олиш; - ўзбек тили ва адабиёти тарихи, таълимоти ва назариялари, йирик намояндалари, тилшунослик ва адабиётшуносликнинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини

			<p>билиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тилшунослик ва адабиётшуносликдаги тизимли ёндашув усулларини тахлил жараёнига татбиқ этиш; - она тили ва адабиёт фанини ўқитишда машғулотларда мавзунини ўқувчилар ёш хусусиятидан келиб чиқиб ўтиш усуллари борасида илмий билимлар, амалий маҳорат ва кўникмаларни эгаллаш; - бадиий асарни, адабий ва бошқа матнларни лисоний тахлил этиш ҳамда унинг методларини дарс давомида қўллаш олиш; - илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда ўзбек тили, ўзбек адабиёти ҳамда бу фанларни умумтаълим мактабларида ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот ишларини олиб бориш; - интернет тармоғидаги ўзбек тили ва адабиёти фанининг энг янги илмий ютуқлари ҳақидаги маълумотлар билан мунтазам танишиб бориш, фанга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш; - дарс машғулотларида Ўзбекистон ва жаҳон тарихига оид манбалардан илмий, маънавий-маърифий соҳада фойдаланишни ташкиллаштириш; - ўқув машғулотларида ўқувчиларда умуминсоний кадриятларга содиқлик, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни шакллантиришга эътибор қаратиш; - Ўзбекистон ва жаҳон ҳамжамиятида юз бераётган ижтимоий-сиёсий воқеалик ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиш, улардан ҳаёт ва касбий фаолиятда замонавий илмий асосларда фойдалана олиш; - атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос ҳолатда ўқув жараёнини ташкил этишда иштирок этиш.
--	--	--	---

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги,
 Республика таълим маркази директори

М.Эсонов

“Тил ва адабиёт таълими” журнали
бакалаврият таълим йўналишлари учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмоличларининг таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)

г/р	“Тил ва адабиёт таълими” журнали учун кадр тайёрланаётган бакалаврият таълим йўналиши		“Тил ва адабиёт таълими” журналининг бакалаврият таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120100	Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили)	<p>Битирувчи қуйдаги касбий компетенция ва қобилиятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> - турли жанрларга мансуб асарларни тилшунослик ва адабиётшунослик нуқтаи назаридан таҳлил қила олиши; - ўзбек тили ва адабиёти бўйича фикрлаш маданиятини эгаллаган бўлиши, оғзаки ва ёзма пугкини аргументланган ҳолда аниқ баён қилиш қобилиятига эга бўлиши; - матнларни имловий, услубий жиҳатдан таҳрир қила олиши; - ижодкорлик салоҳиятидан фойдаланиши, янги ғояларни яратиши; - тил ва адабиёт таълимига оид мақолаларни ёза билиши; - барча турдаги хатларни ёза билиши; - барча турдаги маълумотларни ёза олиши; - ўзбек тили ва адабиёти таълими соҳасига оид адабиётлар (мақолалар, китоблар, малакавий иш) таҳлилларини ёза олиши; - соҳага оид адабиётлар (бирламчи ва иккиламчи манбалар)га аннотациялар ёза олиши; - турли илмий материалларга хулоса ёза олиши; - тезис ва конференцияда катнашиш учун тақлиф ва мушоҳадаларини ёза олиши; - соҳага оид мавзулар бўйича презентация ва маърузалар қила олиши; - амалиётда информацион технологияларни халқаро ва касбий стандартларни, замонавий педагогик ва ахборот технологияларни қўллаш.

“Тил ва адабиёт таълими” журнали бош муҳаррири

Б.Жовлиев /

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сон Қарори билан тасдиқланган “2017-2021 йилларда Олий таълим тизимини комплекс ривожлантириш чора-тадбирлар Дастури ижросини таъминлаш бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Дастури”нинг III-қисмида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июлдаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорларида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишини малака талабларини турдош олий таълим муассасалари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“ ” _____ 2018 й.

Қатнашчилар: Д.Набиев – Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг биринчи ўринбосари, У.И.Иноятов – Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазири, ЖизДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, НавДПИ ректори, ҚўқДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, НукДПИ ўқув ишлари бўйича проректори, БухДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ГулДУ ўқув ишлари бўйича проректори, СамДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ТерДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ҚаршиДУ ўқув ишлари бўйича проректори, УргДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ФарДУ ўқув ишлари бўйича проректори, ҚҚДУ ўқув ишлари бўйича проректори, АндДУ ўқув ишлари бўйича проректори, Б.Абдушукуров – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультети декани, О.Суннатов - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ўзбек-инглиз таржима факультети декани, С.Абдуллаев - Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ўзбек филологияси факультети декани ва таклиф этилганлар

КУН ТАРТИБИ:

I. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ижодий ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июлдаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар асосида 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тили гуруҳларида ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талаблари муҳокамаси.

Сўзга чиқди: Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети таълим йўналишлари бўйича проректори И.Азимов ўз маърузасида Ўзбекистон

Республикаси Президентининг 2016 йил 13 майда ПҚ-4797-сонли “Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тўғрисида”ги Фармони ҳамда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида ўзбек тили ва адабиёти мутахассислари олдида жуда катта маъсулиятли вазифалар қўйилганлигини таъкидлади. Жумладан, ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни, ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга хурмат руҳида, кенг дунёкарашга эга бўлган ва мустакил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялаш, умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илгор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари университетнинг устувор йўналиши сифатида белгилангани, шунинг учун ҳам ушбу вазифаларни ўз вақтида самарали ҳал этиш мақсадида таълим йўналишлари малака талабларини қайта ишлаб чиқиш зарурияти туғилганини айтиб ўтди ҳамда университет ректори томонидан тузилган ишчи гуруҳ томонидан таълим йўналиши малака талаблари Фармон ва қарорларда белгиланган вазифалар мазмун-моҳияти чуқур сингдирилган ҳолда қайта ишлаб чиқилгани ҳақида ахборот берди.

Маълум иштирокчиларидан мазкур малака талабларини муҳокама қилиш ҳамда фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдиришни сўради.

Ўшқитилди: Р.Яркулов – университет ўқув бўлими томонидан таълим йўналишлари бўйича мутахассисларни жалб қилган ҳолда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифаларга асосан бакалаврият таълим йўналишлари малака талаблари лойиҳалари ишлаб чиқилди. 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили), 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари бўйича малака талабларини ишлаб чиқувчи Ишчи гуруҳ қуйидаги таркибда фаолият юритди:

Ш.С.Сирожиддинов – Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ректори, Ишчи гуруҳ раиси;

И.Азимов – ўқув ишлари бўйича проректор – раис ўринбосари;

С.Абдуллаев – ўзбек филологияси факультети декани;

Б.Абдушукуров – ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультети декани в.б.;

О.Суннатов – ўзбек-инглиз таржима факультети декани в.в.б.

Кун тартибдаги мазкур масала бўйича йнгилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида

ҚАРОР ҚИЛИНДИ:

1. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Ишчи гуруҳлар томонидан тайёрланган 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талабларини ишлаб чиқишда Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг интироқини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июлдаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифалар ва олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ҳамда халқаро тажрибаларга мувофиқ ишлаб чиқилганлиги, асосий кадрлар истеъмоличилари бўлган Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлигидан экспертизадан ўтказилганлиги инобатга олинсин.

2. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида мавжуд 5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти, 5111300-Она тили ва адабиёти (ўзга тилли гуруҳларда ўзбек тили, 51201100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили), 5120900 – Ўзбек-инглиз таржима назарияси ва амалиёти таълим йўналишлари малака талабларини тайёрлашда турдош ОТМлар томонидан билдирилган камчилик ва тақлифлар инобатга олингани таъкидлансин.

3. Мазкур малака талабларини ўрнатилган тартибда тасдиқлатиш учун Вазирлик ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис раиси

Котиб

Ш. Сирожиiddинов

Н. Чинниқулов

**5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим
йўналиши учун тайёрланган малака талабларига
ТАҚРИЗ**

Бугунги кунда мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг миқёсдаги ижтимоий-иқтисодий, маънавий соҳадаги ислохотлар таълим тизими соҳаси олдига ҳам янги талабларни қўймоқда. Бунда таълимнинг сифат ва самарадорлигини ошириш мақсадида муаян мақсадлар белгиланган ҳолда ўқув-меъёрий ҳужжатлар ҳам қайта таҳрир қилиниб, такомиллаштирилмоқда. Республикадаги олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуасини ўзида ифодалаган Олий таълимнинг ушбу малака талабларида 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи, мазкур таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар тақдим этилган.

Мазкур малака талаблари Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида белгиланган вазифаларни қамраб олингани ҳолда ишлаб чиқилган. Юқори малакали, рақобатбардош педагог кадрлар тайёрлашни инобатга олган ҳолда, таълим йўналиши учун зарур бўлган янги фанлар киритилган.

Унда бакалавриат таълим йўналишларининг касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув имкониятлари кўрсатилган.

Соҳа бўйича бакалавр эгаллаши лозим бўлган малакавий компетенциялар, касбий компетенциялар изоҳланган. Умумий ўрта таълим мактабларида академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун, педагогик, илмий-тадқиқот, маънавий-маърифий фаолиятида, ташкилий-бошқарув фаолиятида эгалланиши зарур бўлган касбий компетенциялар асослаб берилган.

Айниқса, Умумий ўрта таълим мактабларида академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун қўйилган талаблар замонавий педагог эгаллаши зарур бўлган энг зарур сифатларни ўзида жамлаган. Зеро, малака талабларида кўрсатилганидек, педагог яхши билимга эга бўлиши билан бирга, ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаган бўлиши, замонавий информацион ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ностандарт ўқув машғулотларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш

қобилиятига эга бўлиши, мустақил таълим ва ижодий қидирув натижасида ўқитилаётган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мукамал такомиллаштириб бориш қобилиятига эга бўлиши, электрон ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр эгаллаши лозим бўлган билим, малака ва кўникмаларни шакллантириш, фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйилаётган талаблар рақобатбардош кадрлар етиштиришга қаратилган. Меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланган.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалаврият таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

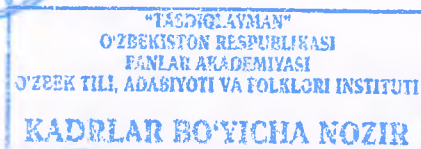
Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалаврият таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилаётган фанларнинг малака талаб нуқтаи назаридан тақдим этилаётган мазмуни ва йўналиш ўқув режасидаги умумий юклама ҳажми тақсимоатнинг назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мослиги мазкур таълим йўналишида яхши ихтисосликлар тайёрлашда муҳим рол ўйнайди.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Шомирза Турдимов

ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори
инститuti етакчи илмий ходими, филология
фанлари доктори.

**5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим
йўналиши учун тайёрланган малака талабларига
ТАКРИЗ**

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуасини ўзида ифодалаган Олий таълимнинг ушбу малака талабларида 5120100–Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи, мазкур таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар ва бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар тақдим этилган.

2018 йил 5 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга ошириладиган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қароридан белгиланган вазифаларни қамраб олингани ҳолда ишлаб чиқилган. Юқори малакали, рақобатбардош педагог кадрлар тайёрлашни инобатга олган ҳолда, таълим йўналиши учун зарур бўлган янги фанлар киритилган.

Унда бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув имкониятлари кўрсатилган.

Соҳа бўйича бакалавр эгаллаши лозим бўлган малакавий компетенциялар, касбий компетенциялар изоҳланган. Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун, педагогик, илмий-тадқиқот, маънавий-маърифий фаолиятида, ташкилий-бонқарув фаолиятида эгалланиши зарур бўлган касбий компетенциялар асослаб берилган.

Айниқса, Умумий ўрта таълим мактаблари ва академик лицейларида педагогик фаолият олиб бориш учун қўйилган талаблар замонавий педагог эгаллаши зарур бўлган энг зарур сифатларни ўзида жамлаган. Зеро, малака талабларида кўрсатилганидек, педагог яхши билимга эга бўлиши билан бирга, ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаган бўлиши, замонавий инфор­мацион ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ностандарт ўқув машғулотларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш қобилиятига эга бўлиши, мустақил таълим ва ижодий кидирув натижасида ўқитиладиган фан ҳамда педагогик фаолият соҳасидаги методлар, воситалар ва шакллар жабҳаларида ўз-ўзини мукамал такомиллаштириб бориш қобилиятига эга бўлиши, электрон ўқитиш учун ўқув-методик мажмуаларни ишлаб чиқиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр эгаллаши лозим бўлган билим, малака ва кўникмаларни шакллантириш, фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйиладиган талаблар рақобатбардош кадрлар етиштиришга қаратилган. Меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишлари

бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланган.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалаврият таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

Узлуксиз таълим тизими талабларига риоя этилган бакалаврият таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилаётган фанларнинг малака талаб нуктаи назаридан тақдим этилаётган мазмуни ва йўналиш ўқув режасидаги умумий юклама ҳажми тақсимотнинг назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мослиги мазкур йўналишда яхши мутахассислар тайёрлашда муҳим рол ўйнайди.

Хуллас, 5120100—Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бутунги куннинг мутахассиси-яхши билим ва малакага эга етук педагог, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Ёркин Одиллов

ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори
институтининг етакчи илмий ходими, филология
фанлари доктори.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналиши учун тайёрланган малака талабларига

ТАҚРИЗ

Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлашга қаратилган мазкур малака талаблари **5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили)** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди. Унда мазкур таълим йўналишининг умумий тавсифи ва таснифи тақдим этилган: бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари ва объектлари ҳамда бакалавр касбий фаолиятининг турлари, касбий мослашув ҳамда таълимни давом эттириш имкониятлари аниқ ва тўғри кўрсатиб берилган.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар, бакалавр таълим дастурини ўзлаштириш натижасида касбий тайёргарликнинг асосий турлари ва ихтисослигига мос касбий вазифалар қўйилган. Педагогик, илмий-тадқиқот ҳамда маънавий-маърифий, ташкилий-бошқарув фаолиятидаги вазифалари, бакалаврнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган талаблар аниқ белгиланган.

5120100-Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талабларда бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилган ва унда талабаларнинг қуйидаги мажбурий – гуманитар ва табиий-илмий; умумкасбий; ихтисослик; қўшимча фанлар блокларини ўзлаштириши назарда тутилган. Ҳар бир фан блоки бўйича белгиланган талабларнинг мазмун-моҳияти, уларнинг ўзаро боғликлиги, меҳнат бозори учун рақобатбардош кадр тайёрлашдаги аҳамияти кўрсатилган. Касбий фаолиятининг объектлари – ўзбек тили, адабиётшунослик, ўзбек тили ва адабиёти таълими жараёнлари; ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари; таълимнинг назарий масалалари; ўқитиш методикаси; лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасалари таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараённи ташкил этишнинг тўғри белгилаб олинганлиги бу йўналишда етук мутахассислар тайёрлашга яхши имкониятлар беради.

Фанлар блоки ва уларнинг мазмуни бакалавр билим, малака ва кўникмаларига қўйиладиган талаблар асосида фанларни тўғри танлаб қўйиш имкониятини яратган. Таълим сифатига қўйиладиган талаблар ва меҳнат бозори конъюнктураси тез ўзгараётган шароитда бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режалар ва фанлар дастурларининг мослашувчанлиги таъминланиши лозимлиги бу ҳужжатнинг қимматини оширади.

Узлуксиз таълим тизими талабларига рўя этилган бакалаврият таълим йўналишида ўқитилиши назарда тутилган фанларнинг мазмуни бакалавр қандай тасаввурга эга бўлиши; нималарни билиши ва қай даражада малака ҳосил қилиши ва кўникмаларга эга бўлиши кераклиги ҳақида аниқ тасаввур беради.

5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили)* бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги умумий юклама ҳажмининг тақсимооти ҳам назарий таълим ва амалиётни уйғунликда олиб боришга мос қилиб тақсимланган.

5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили)* бакалаврият таълим йўналиши учун тайёрланган ушбу малака талабларидаги бакалаврларнинг тайёргарлик даражаси ва зарурий билимлар мазмунига қўйиладиган талаблар бугунги куннинг мутахассиси - яхши билим ва малакага эга етук педагог, илмий ходим ва ташкилотчи-бошқарувчини етиштиришни кўзда тутганлигини алоҳида эътироф этамиз ва уни амалиётга татбиқ этиш мумкинлигини ҳисобга олган ҳолда тасдиқлашга тавсия этамиз.

Дурдона Худойберганова
ЎзРФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори
институти етакчи илмий ходими, филология
фанлари доктори.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда олий маълумотли кадрлар тайёрлашнинг хорижий тажрибалардан фойдаланганлиги ҳақида

МАЪЛУМОТНОМА

Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иккисодийёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларида таълим-тарбия тизимининг барча бўғинларида бошқа фанлар катори ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг ҳамда ушбу соҳа бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлашнинг сифатини тубдан ошириш бўйича жуда муҳим ва долзарб вазифаларни кўйди.

Жумладан, ўзбек тили ва адабиётини ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштирган, давр талабларига жавоб берадиган юксак малакали илмий ва педагог кадрлар тайёрлаш, талаба ёшларни ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдаланган ҳолда, Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида, кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган, маънавий етук инсонлар этиб тарбиялан, умумтаълим мактаблари, академик лицейлари, олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб борни, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш вазифалари факультетнинг устивор йўналиши сифатида белгиланди.

Фармоннинг мазмун-моҳияти, мақсади ҳамда белгилаб берилган вазифалар малака талаблари мазмунига тўлиқ сингдирилди. Шу билан бирга, малака талабларини ишлаб чиқишда Буюк Британия, Германия, Япония, Жанубий Корея каби ривожланган хорижий мамлакатларнинг илғор тажрибалари ўрганилди. Уларнинг ўқитиш тизими, ўқув режасидаги фанлар рўйхати таҳлил қилиниб, ижобий жиҳатлари ўзлаштирилди. Ана шу асосда таълим йўналишида ўқитиладиган фанларнинг қиссий жадвали тайёрланди.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари йўлихасини ишлаб чиқишда хорижий мамлакатлардаги таълим соҳаси учун педагогик кадрлар тайёрлаш вақтининг кўп қисми малака амалиётини ўтказишга ажратилганлиги ҳисобга олинган. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги 3-сонли Қарори ҳамда 2018 йил 5 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори асосида бакалаврият таълим йўналишлари талабаларининг малака амалиётларини ўтказиш муддати 30 ҳафтага оширилди.

120 000–Гуманитар фанлар таълим соҳаси учун кадрлар тайёрловчи хорижий университетларнинг аксариятида бакалавр йўналишларининг ўқитиш муддати 4 йил, магистратура мутахассисликлариники эса 2 йил этиб белгиланганлиги ҳисобга олинди.

Хорижий мамлакатлар олий таълим муассасаларидаги талабага ўз танлови бўйича фан ўрганиш имкониятини бериш, яъни таълимни демократлаштиришни назарда тутган ҳолда, ушбу 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) йўналиши ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажми олдинги авлод ўқув режасидаги танлов фанлари ҳажмига нисбатан оширилган.

Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти
университетининг ўқув ишлари бўйича
проректори

И.М.Азимов

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналиши малака талабларининг ишлаб чиқишига

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда қуйидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сонли қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2015 йил 15 январдаги “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 3-сонли Қарори ижросини таъминлаш тўғрисида”ги 12-сонли буйруғи;

Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июлдаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга ошириладиган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорлари.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг малака талабларини ишлаб чиқишда таълим соҳасининг бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари битирувчиларига қўйилган малака талабларида кадрлар истеъмолчилари томонидан берилган кўрсатмалар ҳисобга олинган.

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари бўйича “Гуманитар ва табиий-илмий фанлар” блокнинг ҳажми 20-30%, умумқасбий фанлар 30-50 %, ихтисослик фанлар 20-35%, қўшимча фанлар 4-6 % гача ўзгарди. Малака амалиёти муддати 30 ҳафтага ўзгарди, аттестациялар эса 16 ҳафта бўлиб, ўзгарди.

Ушбу малака талаби Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–2909-, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3151- ҳамда 2018 йил 5 июлдаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга ошириладиган кенг камровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-3775-сонли қарорларини амалга оширилишига қаратилган;

Малака талабида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг интеллеktуал имкониятлари ва умуминсоний кадриятлари тамойиллари ҳисобга олинди;

Малака талаби асосида таълим олувчиларда чуқур билим, мустақил фикрлаш, юксак қасбий компетентлик шаклланиши таъминланади;

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари, иқтисодий устуворлик шароитида кадрларга шибатаи ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни ҳисобга олган ҳолда яратилди:

Малака талаби шахнинг ҳар томонлама ривожланишини ҳисобга олган ҳолда келишув изчиллигининг мужассамлигини таъминлашга қаратилди:

Ўқув юкларининг оддийдан мураккабга томон тузилишига эришилганлиги натижасида таълим олувчиларнинг қобилиятлари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табақалаштириш имкониятлари ҳисобга олинди.

5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналишининг* малака талабларига тажрибада синовдан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаолиятларининг илғор меъёрлари киритилди;

5120100 – *Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалавриат таълим йўналишининг* малака талабларини ишлаб чиқишда мамлакат ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг истикболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютуқлари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иқтисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истеъмолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратилди.

Алишер Навоий номидаги Тошкент
давлат ўзбек тили ва адабиёти
университетининг ўқув ишлари
бўйича проректори

И.М.Азимов

2.02	Экология	106		54	62		34	-20	1-блокда танлов фани сифатида киритилди
2.03	Дастурлаш асослари ва ахборот технологиялари	282		144	64		36	-108	номи Замонавий ахборот технологиялари деб ўзгартирилиб, 1-блокка танлов фани сифатида киритилди
2.04	Тилшунослик ва социология	140		72	160			-72	Ўқув режадан чиқарилди
2.05	Ўзбек тили ва адабиёти таълимида замонавий ахборот технологиялари	142		72				-72	Ўқув режадан чиқарилди
2.06	Компьютер лингвистикаси	142		72	256		140	+68	1-блокка ўтказилди
3.00	Умумқасбий фанлар	3578	52	2286	3490	53	1952	-334	2-блок деб ўзгартирилди
3.01	Ҳозирги ўзбек тили	432		288	530		296	-8	Ихтисослик фанлари блокига олинди
3.02	Мутлола маданияти ва риторика	228		144	154		86	-58	Номи нутқ маданияти ва риторика деб ўзгартирилди
3.03	Ўзбек тили тарихи	284		180	242		136	-44	Ихтисослик фанлари блокига олинди
3.04	Тилшунослик назарияси	198		126	278		156	+30	Ихтисослик фанлари блокига олинди
3.05	Шарқ тиллари	340		216	250		140	-76	номи Шарқ тиллари ва эски ўзбек ёзуви деб ўзгартирилди
3.06	Ўзбек диалектологияси	114		72	130		72		
3.07	Ўзбек фольклори	114		72	130		72		
3.08	Ўзбек адабиёти тарихи	340		216	374		210	-6	Ихтисослик фанлари блокига олинди
3.09	Замонавий ўзбек адабиёти ва адабий жараён	208		132	280		156	+24	Фан иккига: Ҳозирги адабий жараён (2-блокда 54 соат) ҳамда Янги ўзбек адабиёти (3-блокда 102 соат) фанларига ажратилди.
3.10	Жаҳон адабиёти	170		108	188		104	-4	
3.11	Адабиётшунослик назарияси	208		132	242		136	+4	
3.12	Ўзбек адабий танқиди тарихи	114		72	122		68	-4	
3.13	Навоийшунослик	228		144	314		176	+32	
3.14	Ўзбек терминологияси	94		60				-60	Ўқув режадан чиқарилди
3.15	Ўзбек тилини ўқитиш методикаси	86		54					Бу икки фан қўшилиб, номи Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси деб номланди, ихтисослик фанлари блокига олинди
3.16	Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси	86		54	250		136	+55	
3.17	Умумий педагогика	84		54	124		70	+16	Бу фан умумқасбий фанлар блокига олинди
3.18	Умумий психология	84		54	122		70	+16	Бу фан умумқасбий фанлар блокига олинди
3.19	Қиёсий диалектология	58		36				-36	Ўқув режадан чиқарилди
3.20	Танлов фанлари	108		72	190		106	+34	
4.00	Ихтисослик фанлари (Адабиётшунослик курси)	954	14,0	506	962	14,6	502	-4	3-блок деб ўзгартирилди ва 8 та фандан 4 та фанга қисқартирилди
4.01	Ўзбек мифологияси	120		72	184			-72	Ўқув режадан чиқарилди
4.02	Матншунослик	132		72	122		68	-4	
4.03	Бадиий таҳлил асослари	120		60				-60	Танлов фанларига олинди
4.04	Қиёсий адабиётшунослик	132		72				-72	Танлов фанларига олинди
4.05	Танлов фанлари	450		230	350		162	-68	
4.00	Ихтисослик фанлари** (Тилшунослик курси)	954							
4.01	Арсал лингвистика	120		72	184		102	+30	Бу фан ўрнига Янги ўзбек адабиёти фани киритилди
4.02	Қадимги туркий тил	132		72	122		68	-4	Бу фан ўрнига Тасаввуф ва бадиий ижод фани киритилди

4.03	Ўзбек тилшунослиги тарихи	120		60	184		102	+42	Бу фан ўрнига Туркий тиллар киёсий-тарихий грамматикаси фани киритилди
4.04	Лексикография асослари	132		72				-72	Ўқув режадан чиқарилди
5.00	Қўшимча фанлар	430	6	216	378	5,7	208	-8	4-блок деб ўзгартирилди
	ЖАМИ	7020	100	4160	6588		3660	-756	
	Малака амалиёти	972			1620			+540	Малакавий амалиёт ўтказиш 20 ҳафтадан 30 ҳафтага ўзайтирилди
	Битирув малакавий иши	270			270				
	Аттестациялар	1026			864			-108	
	ЖАМИ	2268			2970			+432	
	ҲАМАСИ	9288			9342			+324	

Изоҳ: 2018 йил ўқув режасида “Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар” ва “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи “Гуманитар фанлар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартирилди, фанлар сони 16 тадан 8 тага камайтирилди, умумий юклама ҳажми 30.0 %дан 22 %га камайтирилди.

“Умумқасбий фанлар” 3-блок 2-блок деб ўзгартирилди, ўқув юклама ҳажми 52.0 % дан 38.8 % га камайтирилди.

“Ихтисослик фанлар” 4-блок 3-блок деб ўзгартирилди, ўқув юклама ҳажми 14.0 % дан 33.5 % гача оширилди.

Шу билан бирга бакалавриятда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 18 ҳафтадан 30 ҳафтага оширилди, аудитория машғулотларининг ҳафталик юкласи 32 соатдан 30 соатга қисқартирилди.

Ўқув ишлар бўйича проректор

И.Азимов

5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) таълим йўналиши бўйича бакалавриатура малака талабларининг халқаро миқёсдаги бошқа малака талаблари билан қиёсий таққослаш

Бакалавриатурада таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (бакалавриатура) (ТошДУТАУ мисолида)	University of Granada (Испания)	Seoul National University (Жанубий Корея)	Aoyama Gakuin University (Япония)
1.	Бошланиши	12 йиллик узлуксиз таълимдан сўнг	11 йиллик узлуксиз таълимдан сўнг	12 йиллик узлуксиз таълимдан сўнг	12 йиллик узлуксиз таълимдан сўнг
2.	Давомийлиги	4 йил	4 йил	4 йил	4 йил
3.	Таълим олувчилар сони	100 талаба	50-60 талаба	100 талаба (ҳар бир институтга)	500-600 талаба
4.	Ўқиш жойлари	ОТМлар (университетлар, институтлар)	АҚШ нинг давлат тасарруфидаги университетлар ва шахсий таълим юртлиари	Корея Республикаси институт ва университетлари, шахсий таълим юртлиари	Барча университетларнинг таржима назарияси ва амалиёти йўналишлари, илмий-тадқиқот маркази, хориждаги турдош университетларнинг таржима назарияси ва амалиёти бўлимлари
5.	Таълим берувчилар	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар, филология, таржима назарияси ва амалиёти мутахассислиги бўйича фан номзодлари ва фан докторлари, бошқа гуманитар ва ижтимоий фанлар бўйича фан номзодлари ва фан докторлари	Мутахассислик бўйича фан докторлари	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар ва фан докторлари	Мутахассислик бўйича магистр даражасига эга бўлганлар ва фан докторлари
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Ўқув бўлими – факультет декани– мутахассис чикарувчи кафедра мудири – модератор (бевосита таълим берувчи профессор-ўқитувчи) – талаба	Қуйидаги тартибда амалга оширилади: Акредитация ҳуқуқига эга бўлган ташкилотлар, факультет декани, кафедра мудири ва таълим берувчи ўқитувчи томонидан	Корея таълим вазирлиги	Япония таълим вазирлиги

Бакалавриатурада таълим жараёнининг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси	University of Granada (Испания)	Seoul National University (Жанубий Корея)	Aoyama Gakuin University (Япония)
1.	Назарий таълим	Асосий қисми маъруза, семинар ва амалий машғулотлар кўринишида асосий база – олий таълим муассасаларида ўтказилади.	Маърузалар амалиёт билан узвий боғлиқликда олиб борилади. Машғулотлар олий таълим муассасаларида олиб борилади.	Асосий қисми маъруза ва семинар машғулотлари кўринишида асосий база - олий таълим муассасаларида ўтказилади.	Асосий қисми маъруза ва семинар машғулотлари кўринишида асосий база - олий таълим муассасаларида ўтказилади.
2.	Амалий таълим	Ўқув дастурида кўрсатилган ротациялар кўринишида ОТМ, умумий ўрта таълим, ўрта касб-хунар таълими, турдош ОТМлар, академик лицей ва ўрта таълим мактабларида, ёзувчилар уюшмасида, Республика журналларининг нашриётларида, радио ва телевидениеда амалга оширилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича Олий таълим даргоҳида, илмий-тадқиқот марказларида ва олий таълим билан шартномаси мавжуд ташкилотларда ўтказилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича Олий таълим даргоҳида, Тил академиясида, кутубхоналарда амалга оширилади.	Ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича Олий таълим даргоҳида, Тил академиясида, кутубхоналарда амалга оширилади.
3.	Илмий-тадқиқот ишлари	Бакалавриатурада таълим олувчилар танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини асосан ОТМдаги кафедларда, кутубхоналарда, илмий-тадқиқот институтларида, кафедра белгиланган профессор-ўқитувчи илмий раҳбарлигида амалга оширади. Илмий изланиш давомида илмий мақолалар, тезислар ёзиш, республика ва халқаро илмий анжуманларда иштирок этиш ва маъруза қилиш билан шуғулланадилар.	Бакалавриатурада талаба танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу ўқиш жараёнида танланади. Мавзу доирасида битирувчи 80-100 саҳифадан иборат илмий тадқиқот яратадилар..	Талаба танлаган мавзуси бўйича илмий ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу ўқиш жараёнида талаба томонидан танланади.	Талаба танлаган мавзуси бўйича илмий ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу ўқиш жараёнида талаба томонидан танланади.
4.	Мустақил таълим	Ўқув режада белгиланган соат асосида муайян кунларда танланган мавзунини мустақил равишда тайёрлаб йуриқномада берилган (реферат, эссе, слайд-тақдимот, маъруза, курс иши ва бошқа) шаклларда мавзу берган ўқитувчига топширади.	Берилган илмий мавзулари юзасидан мустақил иш олиб борадилар ва тизимли равишда мустақил ишлари натижалари ижодий ёки мустақил иш шаклида илмий раҳбар (маслаҳатчи)ларига тақдим этадилар.	Мавзуга оид презентация ва тақдимотлар ва гуруҳларда ишлаш (1 ойлик муддат билан).	Мавзуга оид презентация ва тақдимотлар ва гуруҳларда ишлаш (1 ойлик муддат билан).
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Бакалаврларнинг назарий ва амалий кўникмалар, илмий-тадқиқот ишлари бўйича билимларини баҳолаш рейтинг тизими асосида	Мажбурий ҳамда танлов фанларидан ёзма ёки оғзаки шаклда фан ўқитувчисига	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш

	жорий, оралик, якуний баҳо кўринишида ва ҳар ярим йиллик ва йиллик аттестация кўринишида амалга оширилади. Якуний давлат имтиҳон саволлари ёзма, тест кўринишида ва амалий кўникмаларни намойиш этиш кўринишида талаб қилинади.	имтиҳон топширадilar ва ҳар бир фан кредит тизими асосида баҳоланади.	tizimi асосида топширилади. Якуний давлат имтиҳон ёзма иш шаклида амалга оширилади.	tizimi асосида топширилади. Якуний давлат имтиҳон ёзма иш шаклида амалга оширилади.
--	---	---	---	---

Бакалавриатурада таълим жараёнининг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси	Муддати	University of Granada (Испания)	Муддати	Korea Seoul National University (Жанубий Корея)	Муддат	Aoyama Gakuin University (Япония)	Муддат
Умумқасбий фанлар							
2.01. Тилшунослик назарияси	1,8- семестр (278 соат)	1.Language 2.Linguistics 3.Classical Language 4.Spanish phonetics and phonology 5.Spanish Grammar: morphology and syntax	1-семестр	1.Introduction to Korean Linguistics 2.Languages of the World 3.Language and Linguistics	2-семестр		
2.02. Ўзбек фольклори	1- семестр (130 соат)			1.Korean Oral Literature	1-семестр		
2.03. Шарқ тиллари ва эски ўзбек ёзуви	1,2,3,4- семестр (250 соат)			1.Language and Character of Korean	2-3-семестр		
2.04. Ҳозирги адабий жараён	1- семестр (96 соат)	1.Spanish literature of the twentieth century. Poetry 2.Spanish literature of the twentieth century. Theater and prose 3.American literature: from modernism to the end of the twentieth century	5-6-семестр	1.History of Modern Korean Literature 2.Modern Korean Literary Criticism	4-семестр		

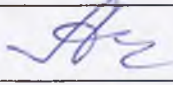
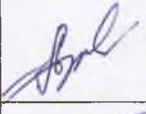

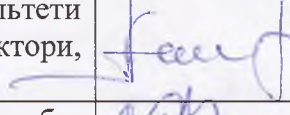

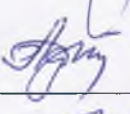
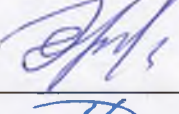

2.05. Ҳозирги ўзбек тили	2,3,5,6,7- семестр (530 соат)	1.Modern Language 2.Modern Language: upper level 3.Semantics and lexicology of Spanish	1-8-семестр	1.Phonetics 2.Korean Phonology 3.Studies in Korean Grammar 4.Studies in Korean Semantics	1-8-семестр	1.Lecture on Japanese Language 2.Seminar in Japanese Language	1-8-семестр
2.06. Адабиётшунослик назарияси	2,7- семестр (242 соат)	1.Literature 2.Introduction to Spanish Literature 3.Introduction to Spanish-American literature	1-8-семестр	1.Introduction to Study of Korean Literature	6-семестр	1.Introduction to Japanese Classical Literature 2.Introduction to Japanese Modern Literature	5-6-семестр
2.07. Ўзбек адабиёти тарихи	2,3,4,5- семестр (374 соат)	1.History of Spanish Literature (half -century Golden Age) 2.History of Spanish literature (S. XVIII-XIX century)	2-3-семестр	1.Readings in Classical Korean Poetry 2.History of Classical Korean Literature 3.Readings in Classical Korean Prose 4.Classical Korean Novel 5.Classical Korean Poetry 6.Readings in Classical Sino- Korean Literature 7.Classic Korean Literature and Philology	4-семестр	1.Lecture on Japanese Literature 2.Seminar in Japanese Literature	1-2-семестр
2.08. Нутқ маданияти ва мутолаа санъати	3,4 - семестр (154 соат)	Methods for Teaching Middle/Secondary English (University of North Dakota, USA)	4-семестр	Teaching Method Of Korean Grammar (Yonsei University)	5-семестр	Introduction to Teaching Japanese (Ayoama Gakuin University) Seminar in Teaching Japanese	5-8 семестр

						(Ayoama Gakuin University)	
2.09. Навойшунослик	3,4,5,6- семестр (314 соат)						
2.10. Жаҳон адабиёти	3-4- семестр (188 соат)			1.Studies in Sino- Korean Literature	6-семестр		
2.11. Ўзбек диалектологияси	4- семестр (130 соат)	1.Andalusian talk	2-семестр	1.Korean Dialectology	4-семестр		
2.12. Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш методикаси	5,6-семестр (250 соат)			1.Introduction to Korean Language Education 2.Teaching and Learning Korean Language	6-семестр	1.Introduction to Teaching Japanese 2.Seminar in Teaching Japanese	6-семестр
2.13. Ўзбек тили тарихи	6,7-семестр (242 соат)	1.History of the Spanish language	2-семестр	1.History of Korean Language	3-семестр	1.History of Japanese Language	2-семестр
2.14.Ўзбек адабий танқиди тарихи	6- семестр (122 соат)	1.Spanish literature of the twentieth century. Poetry 2.Spanish literature of the twentieth century. Theater and prose 3.American literature: from modernism to the end of the twentieth century	4-5-семестр	1.History of Modern Korean Literature 2.Modern Korean Literary Criticism	3-семестр		

Ихтисослик фанлари

3.01. Янги ўзбек адабиёти	6,7- семестр (184 соат)	Literary analysis of texts in Spanish	3-семестр				
3.02. Тасаввуф ва бадий ижод	6-семестр (122 соат)						
3.03. Матншунослик	7-семестр (122 соат)	1.Study of Unearthed Manuscripts Dated in the Warring States Period	7-семестр				
3.04. Туркий тиллар киёсий-тарихий грамматикаси	7-семестр (184)					1.Introduction to the Japanese Language 2.Advanced Japanese Linguistics	8-семестр

5120100- Филология ва тилларни ўқитиш (ўзбек тили) бакалаврият таълим йўналиши бўйича малака талаблари ва ўқув режасини ишлаб чиқарувчи Ишчи гуруҳ таркиби

т/р	Ишчи гуруҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
Раис			
1	И.Азимов	Ўқув ишлари бўйича проректор, филология фанлари номзоди, доцент	
Аъзолари:			
2	Р.Яркулов	Ўқув-методик бўлим бошлиғи, ишчи гуруҳ раиси ўринбосари, техника фанлари номзоди, доцент	
3	С.Абдуллаев	Ўзбек филологияси факультети декани в.б., ишчи гуруҳ раиси ўринбосари, фалсафа фанлари номзоди, доцент	
4	Б.Абдушукуров	Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультети декани, филология фанлари доктори, профессор	
5	О.Суннатов	Ўзбек-инглиз таржима факультети декани в.б.	
6	Б.Каримов	Адабиётшунослик назарияси ва замонавий адабий жараён кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор	
7	Н.Жабборов	Ўзбек адабиёти тарихи ва матншунослик кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор	
8	Т.Эназаров	Фольклоршунослик ва диалектология кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор	
9	М.Курбонова	Ўзбек тилшунослиги кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор	
10	Ш.Бобомуродова	Термиз давлат университети “Ўзбек тилшунослиги” кафедраси мудири, филология фанлари номзоди, доцент	
11	Ш.Искандарова	Фарғона давлат университети “Ўзбек тили ва адабиёти” кафедраси профессори, филология фанлари доктори	
12	Н.Улуқов	Наманган давлат университети “Ўзбек тилшунослиги” кафедраси профессори, филология фанлари доктори	

Ўқув ишлари бўйича проректор

И.Азимов